

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum*, est: in Italia Libellarum 10; ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7¼.

descriptions et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis

Lib. 0.50 per unoquoque centimetro quadrato.

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equilem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnatio fieri potest:

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS

IN GERMANY

EN CANADA

IN RUSSIA

IN ANGLIA

Apud GUSTINER ET WOLF Apud BURNS AND OATES

Apud FREDERICUM PUSTET

E. Radio Agent at E. R. H. Co.

Apud Lorraine Children Fights

VARSHVKE POLONORIN

LONDON W.

rakowski Przedmieście, 15 28, Orchard Street.

NEW YORK CINCINNATI

Typogr.

MONTREAL

RERUM INDEX

ANNUS MCMI.
DE SABBATO APUD « GENTILES » SERVATO.
IN MARIAM VIRGINEM PUELLAM A PARENTIBUS IN TEMPLUM DEDUCTAM
ELEGIA.
ARCHAEOLOGICAE RES regia abydi copulata
NIC. MACHIAVELLI SENTENTIAE..... Latine reddidit
LUNAR IMAGO.
DE THOMA GUIDI PICTORE VULGO « IL MASACCIO »
EX GALIA Parisiensis regna profecta
FARDIAE SELECTAE FONTANUS A JOHANNIS BAPT. CIRAUD LATINE REDDITAE.
ANIMALIA MIRABILITER DEMIGRANTIA.
ANNALES
PUBLICI PER ORBEM CORTOS LEGIBUS VERENDIS
LIBRORUM RECENSIO
AENIGMATA

In tertia operculi pagina:

VARIA: « Stereocomparator ». - Musica organa ex portulaca. - Ioci.
EPISTOLARUM COMMERCIUM
LIBRI RECENS DONO ACCEPTI.

P. Rossani.

S. Flgielski

I. Bonavenia

G. P.

C. Dehò.

M. Lani.

A. Costaggini.

A. Vieillot.

Fr. Xav. Reusa.

P. Alexis.

Poplicola.

Scriba.

H. P.

F. Palata

P. d. V.

A. Secretia

ROMAE

EX OFFICINA PACIS, PH. CUGGIANI

36, Via della Pace

M CMII

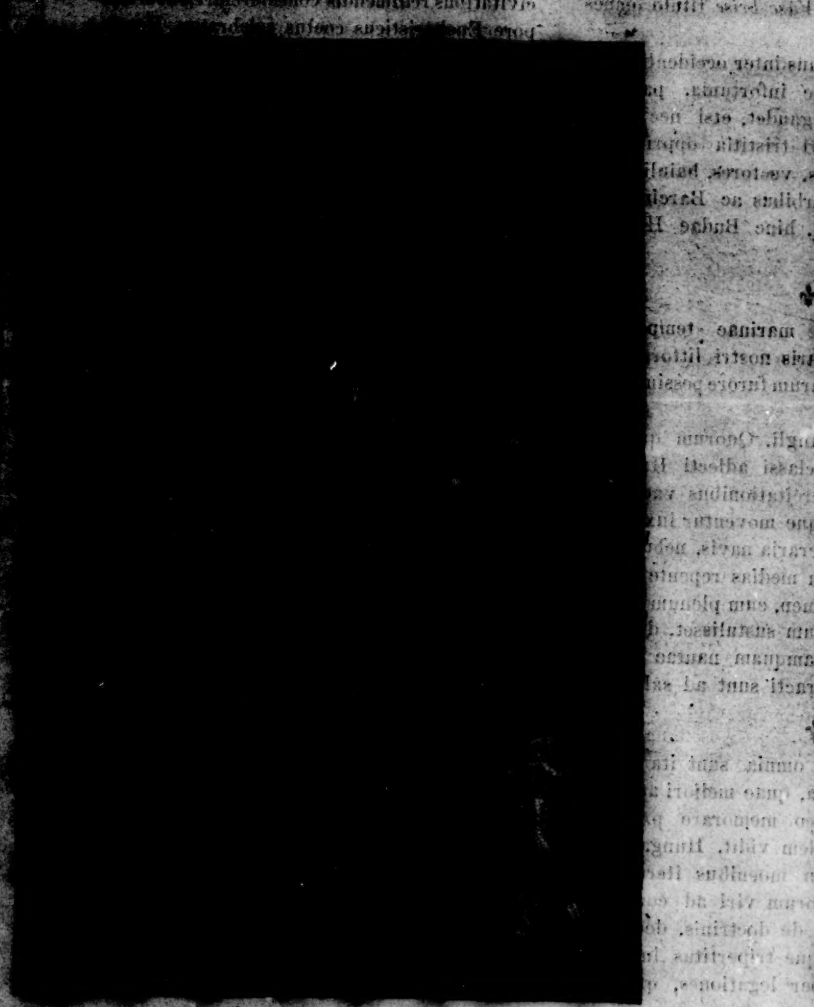
I
M
C
ele

lib
tat

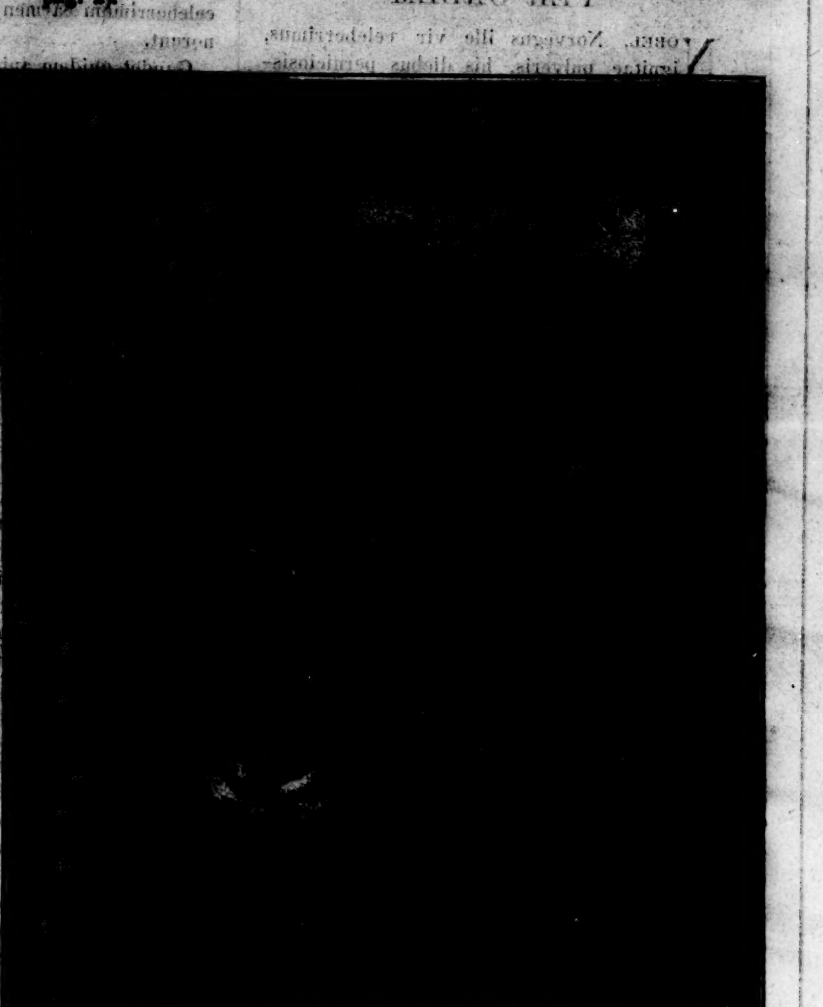

«Madonnina» RUPERTI FERRAZZI tabula, quam «photocromica» expresserunt (metr. 0,30 X 0,40) FR. ALINARI, Florentiae, et Vox Urbis sociis dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius Commentarii operculum pag. 2).

«Maria Puerum Iesum adorans» - PHILIPPI LIPPI tabulam hanc «photocromica» expresserunt (metr. 0,30 X 0,40) FR. ALINARI, Florentiae, et Vox Urbis sociis dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius Commentarii operculum pag. 2).

«Maria Puerum Iesum adorans» - PHILIPPI LIPPI tabulam hanc «photocromica» expresserunt (metr. 0,30 X 0,40) FR. ALINARI, Florentiae, et Vox Urbis sociis dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

«Maria Virgo Infantulum suum adorans» ANTONII ALLEGRI (vulgo il Correggio) tabulam hanc «photocromica» expresserunt (metr. 0,30 X 0,40) FR. ALINARI, Florentiae, et Vox Urbis socii dono largitur in an. MCMII. (Cfr. huius commentarii operculum pag. 2).

Vox Urbis

5-10

II. ПРИМЕРЫ

В. П. А.

IN ANNUM MCMLII

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

*sunt fortia bello
Fectera, sunt animi, promptaeque ad fortia vires;*

Comperitum est paene omnibus, Florentiae aedificium esse fratrum Alinari proprium, in quo, artificio mirabili « photographica » plurima undique exquisita, exprimentur. Nos iam pridem ab eius officinae dominis libenter concessa uti facultate sumus referendi in imaginibus Commentarii quotquot ex opificio eorum tabulae placuissent; qua quidem potestate intra urbanitatem et non sine magna lectorum delectatione hactenus uti sumus. Hi autem Alinari fratres, qui tanta felicitate eiusmodi industria potiti sunt, per eamque, parta sibi singulari

Proposita haec dona, quae sociis futura grati
confidimus, animos addant ad latinitatis causam
tuendam, quae optimo cuique est causa huma
nitatis.

VOX URBIS.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:

In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:

ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE — Via Alessandrina, 87.

ANNUS MCMI.

UT optimus quisque paterfamilias sub anni occasu privatas res suas suorumque gestionem negotiorum ad examen revocat, hinc quae comparaverit, inde quae impenderit computans, supputansque quae reliqua sit aut sui iuris aut alieni pecunia in orientem annum administranda, ita decet diarium, qui totius mundi publicas res sui ipsius sermonis indole complectitur, earum summam sub novi anni initio aestimare, futurae aetatis auguria auspicaturum.

Atqui haec animo revolventi gratum recolere praebetur e singulis tum Europae, tum Americae gentibus pacis studium, in universum orbem latius effusum, cohibitamque saepe belli libidinem, neque interdum arma sumpta, nisi ob urgentem commerciorum necessitatem, remota plane quavis terrarum potiundi cupiditate, aut principum arbitrio vel ira.

Effectum igitur, ut et ad dissitas et longinquas passim regiones nostrarum spectarent conamina gentium ad Asiam, ad Africam, ad Americam. Oriebatur enim annus cum Sinensium res maxime animos omnium captarent, cumque nostri exercitus iam Pekinum tenerent. Atqui ea in urbe tunc primum legatorum coetus ad pacem firmandam habiti, qui, etai quinque per menses inani, ut videbatur, exitu producti fuerint, tamen Maio mense ratum tandem compositumque foedus obsignarunt. Proficiscebantur simul Berolinum Tokiumque legati Sinensium, suorum civium expiaturi crimen, qui Ketteler, Germanum principem, Iaponiumque scribam necaverant. Statuta pecunia, ut inlata nostris detrimenta restituerentur, militibusque relictis, qui certa oppida custodirent, actum est protinus de nova pace, nisi quod Russi Mandchuriam provinciam adhuc retinerent, a qua tamen promiserunt sese intra duos annos abituros. Quae denique res causa fuit, ut Iaponii quoque, Germani Anglique sua quique nova iura obtestarentur ac vindicarent, illi in Coreae peninsulae fines, isti in Yang-tse fluminis vallem, aut peragrandam negotiis, aut armato milite subigendam ditioni suae.

Neque pariter Anglorum Russorumque similitates ad arma erumpere alibi vidimus, quamvis

non semel incensae; neque Abdurrahamanum, Afganistan, Persicae provinciae, regem, ferro esse necatum causa belli eos inter exstitit, neque orta de Koweit litore Persico tenendo iurgia; sed pax ubique quovis pretio servata feliciter.

Fatemur haud Anglicae quidem gentis humilitatem id esse consecutam, sed gravitatem potius belli illius acerrimi, quod tertium iam annum ultima in Africa geritur. Cuius profecto adversa fortuna praepeditis Anglis suorum contestationem iurium integris viribus adserere negavit. Falso itaque Transvaaliani belli finis saepe saepius est conclamata, falso gentis huius aut illius Caesaris pluries nuntiata mediatio, tamquam proximae pacis componendae pignus: post tantam sanguinis effusionem tantamque pecuniam mordicus tamen haerent Angli ultioni suae, neque minori animo patriae libertatis studio concitus hostis pugnat.

Quae Galli primum, deinde Austri, nos Itali tertio flevimus, modo Americanis lugenda contigerunt, Mac Kinley praesidem sicarii manu interemptum. Ei Theodorus Roosevelt suffectus est, quo quidem acriorem vindicem neminem esse tradunt, qui civium novis inceptis atque imperii augendi studio libentius faveat. Res tamen cum moderamine hactenus accepta; neque in Americanas meridionales respublicas latino sanguine ortas, etsi earum dissensiones ansam iterum iterumque praebuerint, versa hactenus arma. Columbiani atque Venezuelani instructi exierunt in aciem, mox Chilenses atque Argentini de finibus decertantes poene ad pugnam moti sunt; verum ab utroque negotio abstinuerunt palam cum omnium laude nordici cives, quinimo sua auctoritate interposita, ad mitiora consilia flectere animos valere.

Item et citra Europae litora servata pax: servataque pariter antiquitus sacra foedera, quae utraque ex parte ad arma cohibenda tamdiu potuere. Germanorum, Austrorum, Italarumque triplex societas Gallis Russisque iunctis viribus suas copias opposuit. Simul Russi atque Hungari de pace circa Turcarum fines firme tuenda palam convenire visi, dum nullum contra foedus novum, quamquam dictitatum, inter Bulgaros, aut Serbos, aut Czerna-gorae incolas

ictum est: sed tamen Graecorum Rumenorumque reges Abbatiae in oppido convenisse, Vindobonam deinde petiisse Franciscum Iosephum salutatuos, ac paulo post Michaellem quoque, Russorum Caesaris avunculum, Budam Austro- rum ipsum imperatorem revisisse novum servandae quietis pignus palam exstitit.

Item neque in Dantsigensi colloquio, Vilhelmum inter et Nicolaum Caesares, Gallorum exturbata de suis sociis fiducia, qua Compiègne ad Britonum litora, sociam classem Caesarumque ipsum excipientes, auctam senserant: pacis enim hymnum Nicolaus ipse Gallis militibus recinere in campo cum eorum ducibus epulans; pacem Vilhelmus sponderat diuturnum adhuc in tempus permansuram. Quod quidem probavit extremo eventu Gallorum Turcarumque contentio de pecunia a Turcia, pro civium Gallorum violatis iuribus solvenda, cum et classem ad bellum instructam Mitylenen occupare prope vidimus, et tamen a nulla nostrorum gente Gallicos ausus praepediri. Ita minis exterriti Turcae dedere victas manus; ita et Cretae insulae Graecorum regno addicendae pacifico ritu facta innovabuntur.

Simul Galli atque Itali multum veteris inimicitiae remiserunt; itemque Angli Germanique aemulationes suas cohibuerunt, post iter praesertim ob vita functam Vilhelmi matrem ab Anglico rege Berolinum susceptum.

Summa haec rerum est anni MCMI, quas nisi exturbarent australis, quas vidimus, Africae pugnae, nullum ferme tempus magis esset dignum, cuius pacificae gloriae celebrarentur. Quare inter grates Deo reddendas ob suscepta atque firmata terra marique haec beneficia id ferventius in dies exorandum atque expetendum, ut nimis producti belli illius exitus brevi illucescat, et aequo Marte utrique exercitus a cruentis campis recedant. Redeant et illic ad arva ligones atque aratra, redeantque ad fodinas gemmiferas opifices, tristisque auri famēs cruentis tot victimis tandem aliquando expleatur!

P. ROSSANI.

В. П. А.

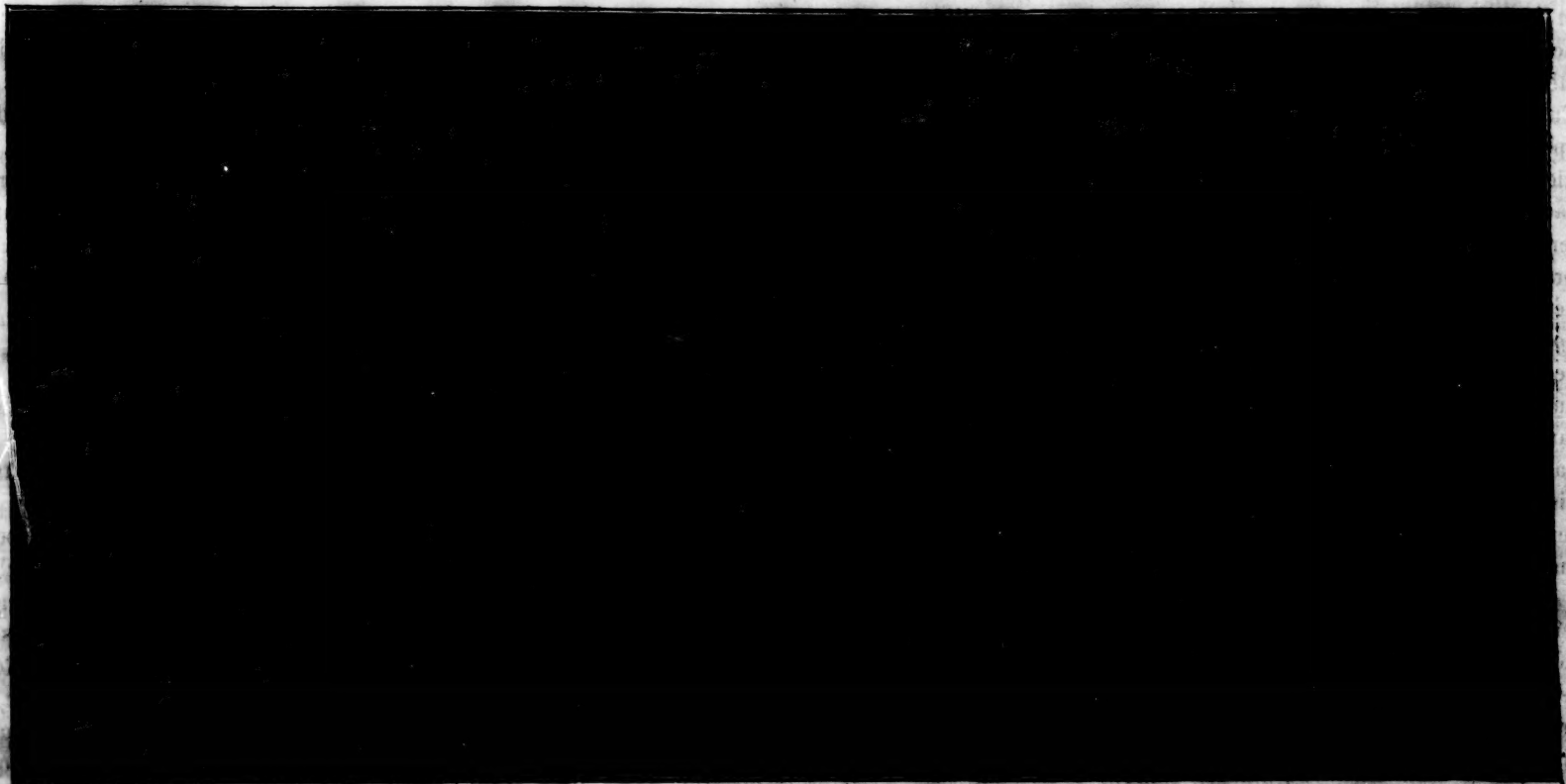
IN ANNUM MCMLII

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS

FOX URBIS.

sunt fortia bello
postea, sunt omnes promissaque ad fortia vires;

(1) Cfr. scriptum W. M. FLINDERS PETRIE in comm. *Harper's Magazine*, mense octobri M CMI resumptum in italico comm. *Minerva*, die III Novembris eiusd. anni.

Thomae Guidi, vulgo *Il Masaccio* pictura muralis. (Photographice expresserunt Fr. ALINARI, Florentiae).

DE THOMA GUIDI PICTORE

VULGO *IL MASACCIO*.

CENTENARIAS solemnitates de Ioanne Ghilbertio deque Donatello sculptoribus felici auspicio atque concordi cum omnium artificum laude laeta iam Florentina civitas celebravit: mox Giotto, pictoriae artis primi quidem apud nos instauratoris ac paene conditoris, Etruria omnis memoriam sacram voluit atque monumento dicavit; rursus autem hodie Thomae Guidi, *Masaccio* cognomine praecipue apud artifices clari, natalicia redit quinta centenaria recordatio, incertum tamen utrum delapsentis proximi anni Decembri mense contigerit, an potius inito nunc anno dies recurat. Hanc enim sententiam una cum pluribus Gaye, Gallus scriptor, secutus est, dum alteram ipsius Thomae frater nati minor suo testimonio confirmat. Thomas is est, qui, Giotto artis fervorem secutus, maxime insignis maximeque clarus evasit. Sancti Ioannis in oppido ex Arni fluminis valle nuncupato natus, Florentiae obiit a. MCDXLIII. Obiit quidem florenti adhuc aetate et veneno confectus, quod tradunt ab invidis eius excellentiae eiusque fortunae aemulis ultro ei per insidias paratum. Carissimum enim Thomam habebant et Summi Ecclesiae Pontifices et Cosma e Medicea gente, optimatesque regulique plurimi, qui tunc temporis Italiam regebant.

Neque Masaccium cognomen obtinuit in despectum, neque ex malitia, qui contra benevolentissimum semper erga omnes animum ostendit; obtinuit revera, ut Georgius Vasarius summorum pictorum historicus testatur, quia alienus passim a circumstantibus rebus vel personis videretur, totusque suis fictionibus et cogitationibus esset addictus, quippe cui neque sua ipsius vita, neque aequalium dignitas quidquam observaretur, sed ars una prae omnibus rebus diligeretur.

Pulchritudinis enim universae studium primis ab unguiculis in eo illuxerat, quem vix

adolecentem Vasarius idem docet veris vivisque motibus homines exprimere coepisse, iuxta ea quae subiecta ipsa natura exhiberet. Inde factum est, ut opera eius ingenuarum artium in historia insigne tamquam monumentum de immutato pictoriae artis stilo habeantur, primusque reputaretur qui depictis imaginibus motus quodammodo vitamque communicaverit; idque eo, ut haud parum utilitatis Michael Angelus ipse atque Raphael Urbinas retulerint, quorum alterum minime puduit, muralem nostri picturam Protoparentes a terracstri paradiso pulso referentem, paucis vir immutatis, protinus exemplari ac suam facere.

Fuit etiam optimi ingenii atque perspicui satis iudicii: itaque probavit non omnes hominum figuras planis pedibus in solo stare, atque proinde errari passim ab aequalibus suis, qui semper stantes homines referrent, neque id immo obliquo pede, sed distento, veluti si ipsi pedum extremitati inniterentur. Quam in rem si iam antea Paulus Uccellus, ipso Vasario teste, animadverterat, planioremque viam ad veritatem cominus exprimendam straverat, Thomas multis modis variisque rationem hanc immutavit, coloribus retulit, obliquasque imagines quaquaversus ita expressit, ut ante eum fecisse neminem credideris. Molli autem atque suavi stilo viros effinxit, capitaque et vultus nudasque corporis partes cum vestium coloribus sapienti ingenio composuit, vestesque non praeter modum implicas reddere studuit, sed prout conpiciuntur passim, paucis cinctis plicisque turbatas, iuxta motus corporum.

Quae cum ita sint, assentior quidem Alexandro illi Chiappellio, qui Florentinae civitati honores singulares Masaccio his diebus suasit (1), id contendens ut iusta cumlarentur gloria et Giotto et noster, novi stili auctor princeps. Namque, licet illustri quoque artificio florent Thomae aequales atque aemuli, eius tamen novitatem cum peritia coniunctam nactus est nemo. Erat

(1) Cf. Florentinum comm. *Il Masaccio*, an. VI, n. 51.

enim tunc Ioannes ille a Faculis cognomine *Angelico*, Masolinus erat ab oppido Panicale, erat Gherardus Starnina, omnesque pro sua parte Giotto magistri ut artem perficerent varia fortuna nitentes; nullus tamen Thomae insolitam vim ingeniumque veritatis avidum plane redolet. Ceterum id satis ipsi aequales senserunt, inter quos referre invat Landinum Dantis adnotatorem, qui Masacci laudem nobis tradidit aeternam a Laurentio Mediceo expressam, et Lippium, Botticellium, Ghirlandaium, qui eius tabulas exemplo habuere. Ecquid huc revocare quae de Benarroto et Sanctio superius memoravi?

Aegre vero fatendum sive temporis cursu, sive inepta instaurantium manu, opera Thomae multa pessumdata prorsus hodie apparere: ex iis tamen unam prae ceteris paene integram parietalem picturam lectoribus subicere placet, ut suum ipsi ferant iudicium, illam dico qua Dominus Iesus effingitur discipulis circumscriptus Petrum apostolum alloquens ut piscis secetur, cuius in visceribus obolus Caesari solvendus invenietur. Iesus gravis vultu regalique supercilio, circumstantium discipulorum intenta variaque admiratio, loci adspectus, omnia denique unde pictura conflatur docent satis, aut ego fallor, quam longe iam post Giotto initia, ars pictoria nostra Masaccii huius opera supremam versus metam profecerit.

A. COSTAGGINI.

EX GALLIA

Parisiensis regna profunda.

ECCE, vivens viventibus adsum vobis; magno emenso itinere, de quo nec Fenelonio magno nos, nec Aligherio vos, nec Vergilio utrique fidem habemus, quamvis et scitissimi viri sint ii, et pietate spectabiles, et auctoritate graves, et eruditione, sapientia paene divini. Habetis me

redeuntem a faucibus Orci,

nunc «Martyres» cum Christo in gloria sempiterna sunt, vel in pace compositi post mortem fuerunt, vel a persecutoribus abeuntes sese receperunt, vestras ubi in «catacumbas» descenditis, quas magnorum memoria factorum, nomina ingentia, picturae, quae, fere a duobus millenniis, artem testantur, assurgitis animo optimas per artes et studia, per documenta fidei, per testimonia veritatis, per quidquid sanctissimum est.

«Catacumbae Parisienses» — nam de iis hactenus, quasi arcano velo obvolutus, sermonem feci — nihil huiusmodi praeferunt, praeter insignem latitudinem et horribiles recordationes scelerum patrum, scelestorumque infanda patrum, quibus illae, diu ignotae ceteris, aut male cognitae saltem, fuerunt refugium contra rigorem legis, et contra satellites laesi vindices iuris. Hinc Romanae catacumbae alluciant, Parisienses amovent homines; qui vestras invisit semel, decies visurus redibit, qui nostras invisit semel, non redibit visurus amplius. Gloria virtutis et fama pietatis, et reverentia religionis a superiori urbe viva, iucunda, deliciosa attrahit in inferiorem urbem; dum vicinam caelum serenum, aer purissimus, monumenta maiorum, et aedificia recentium, templa, palatia, fontes ab inferiore urbe in superiorem revocant advenas, mox iterum a templis et foris subdialibus in subterranea templa illa, in vias, in sepulcra celeberrima retrahendos. Credite mihi haec, qui utraque expertus sum, ac talis habeor, qui nunquam a veritate dimoveatur, etsi interdum hanc grave est dicere ac profiteri. Sed neminem pudebit Romae cedere palmam; honor enim decusque matris, honor decusque filiarum est, et quot sumus Europae gentes, totidem humanitatem, cultum, religionem, scientiam, ius, mores, artes inde accepisse fatemur.

Nunquam antea ego adieram; et in ipsa Lutetia Parisiorum

Vix facile invenies multis in millibus unum,

qui narrare possit se intrasse, invisisse; at iterum invisisse neminem; dum contra apud vos fere nemo est qui non adierit, qui non redierit visurus; ex iis autem qui optimis credidere se disciplinis, et artibus, qui disciplinas historicas, archaeologicas, theologicas colunt, omnino nemo.

Singulis mensibus, primo ac tertio sabbato die, in catacumbas nostras patet aditus populo. Nec tamen cuivis; inscio namque praefecto moribus quietique publicae tuendis, et eundi veniam concedente scriptis, fas non est accedere. Fit itaque globus in platea *Denfert-Ronchereau*, turmae numerat, iuxta anni tempus, homines intra ducentos et octingentos, fere omnes externos. Inter octingentos igitur et ipse; singuli cereum ferebamus; monet enim de hoc data cuique a praefecto chartula. Credite, si cohortes ex denis fierent, in unaquavis anglice loquentes quinque essent, tres germanice, reliquis unus hic Italus, illic Lusitanus, alibi Gallus, Hispanus alibi, alibi Graecus, alibi Moschus, alibi Danus, alibi Turca. Iamque aliquid lepidum est coetus ille, lucente die, cereos extinctos manu gerens, praeter amicitiam congregatus. Custodes adsunt hora debita; fores aperiuntur, et singuli ex agmine dum intrant cereos accendunt, et incipit in inferiora terrae descensus. Ubi ultimus ingressus est — nam longo agmine proceditur,

non enim scala, non inferiores cuniculi metro uno ac centimetris triginta latiores patent — clauduntur, firmanturque

converso stridentes cardine postes.

Binis angustia loci non datur incedere; itaque unus post alium imus; dextra laevaue arenae; parietes albicant quadam terrae, vel potius arenae natura per quam deductae sunt, et varii agitantur sermones a custodibus praesertim, qui narrant haec omnia Iuliani Augusti Apostatae iussu coepta esse fodi, thermas aedificantis; inde arenas, lapides, cretam elatos ad extruenda quaeque superioris urbis. Postea quaeque relicta, neglecta; facilius enim e sub dio singula illa trahebantur. Sic per duo circiter chilometra abimus, iamque nulla viae mutatio, nulla rerum varietas taedium gignit, et fortasse solitudinem ingrati, nam raucae custodum voces annuntiant: viginti super imminent, triginta super ingruunt soli metra. Sive fastidio callis angusti, sive quia fas non est anteire, sive ex orasso et humido aëre, anhelamus. Prout experiebar ego, ita expertos et alios fuisse credo, nam reverentia nulla loci est, ideoque dicta interdum levia, interdum decentia parum; stomachari omnes; certe ego.

Tandem aliquando aula quaedam patet spatium; vestibulum ossarii magni est. Quum enim dehiscente solo, et superiora aedificia domosque deglutiente, magistratus ad scrutandam causam ruinae mathematicos viros misissent, hi, non mediocriter mirati quae erant, partim de substructionibus aedificandis ne urbs penitus dilaberetur, partim de locis ad ossaria adhibendis decreverunt. Hinc e coemeteriis singulis eruta ossa, et huc allata. Inter sexaginta et nonaginta centena millia cadaverum reliquiae disponuntur in ossario ipso lapidibus distinctae, quibus narrantur quo sint coemeterio deductae. Cuniculus ossarii satis est amplus, qui circiter quinque metris est a pariete ad parietem; tribus vel quatuor a solo ad fornices. Quasi maceriae ritu tibiae, calvariae hinc et inde ad parietes adstructae sunt, et madida ossa stillant, propterea quod nonnulli exclamant: — «Aedepol! in otio sunt et sudant!» — Alii: — «Atqui supremi iudicii die, canentibus tuba angelis, quanta hic confusio quaerentium ossa propria!» — Sunt qui, novae nuptae ex his, dentem, aut ossiculum rapere non dubitent a mortuis, et secum inde ferre in ultimas Europae oras, quasi amuletum.... Ego indignabar.

Progredimur hoc modo centum et centum per metra... Quis numeravit? Indignabundus certe non numeravi ego, quem angebat neminem esse qui precem daret pro mortuis, qui pacem invocaret, et in mentem illa Psalmistae redibant: «Et non dixerunt qui praeteribant: benedictio Domini super vos!» Tandem aliquando ad portam egressus consistimus, et, scalis ascensis, in forum, cui nomen a *Darcieu* erupimus.

Proh quanta caeli, solis, aëris, vitae pulchritudo, si comparetur silentio, luri, et miseriae illius inferae domus! Et mihi Nestorei, Noetici, Mathusalemiae anni dentur! Non redibo in profunda illa unquam. Nonne videtis? Vieillotius vester, cui festive scribere, iucunde loqui semper fuit, nunc aret, nunc moestus est, nunc... Sinite me abire ad confortanda pe-

ctora vino italico vestro, Romuleis edito collibus, cuius empta sex dolia nuper ad me petvenerunt. Grates habeat hic redditus amicus, qui optima elegit, et quam citissime misit.

A. VIEILLOT.

ANIMALIA MIRABILITER DEMIGRANTIA.

NEMINEM credimus latere posse qua causa plurimorum animalium de loco in locum quotannis demigratio fiat, qua causa certo tempore quotannis accidat, qua sit causa quotannis certo pariter mense reditus. Satis explicasse omnia plerumque videmur, si dixerimus hoc esse ex ineluctabili necessitate cibi, cuius defectu premuntur, urgentur; et quis fami instanti resistat?

Non tamen omnia nitent; subsunt enim pleraque in factis, quae inexplicabilia passim habentur, cum notiones in animalibus indicent, imo sapientiam ostendant, quam homines, etsi consilio, intellectu praediti, longo saeculorum decursu vix adipisci potuerunt. Ut rem ad communia et fere quotidiana feram, in promptu causa est, qua alaudae, motacillae, tardi e montosis in planitiem, expellentibus nivibus, gela, ventis, descendant mitiorem aërem, ciborum copiam quaerentes; at nihil ex hisce dabit quod conveniens existimari hirundinibus et coturnicibus possit, quorum demigrationes indicant inesse iis commune consilium, astronomicam et geographicam scientiam, leges denique, quibus regantur, congregentur, deducantur ad transmarinas regiones, quas plerumque ex illis nondum videntur, quippe ortae in regionibus nostris aestate nupera. Quis convocavit ad litora maris? Qui monuit ne, adversis ingruentibus ventis, iter suscipiant? Quis ut in ripis morentur, donec non modo propitiae sint viaturis aurae, et secundo flamine vehantur, sed harum tamdiu perseveret halitus, quamdiu sufficiat et optata terra potiantur? Et quis ita moderatur abeuntes, ne aberrant a proposita meta, dum raptim, circa nihil apparet, praeter immensos et uniformes caeli marisque tractus, idque interdiu, idque noctu? Numquid siderum aspectum, vicinque norunt?

Haec instinctu fieri dicimus, qui pars quaedam aeternae Providentiae est, qua, etsi minima, servantur, diriguntur, qua in numero, pondere et mensura singula disponantur et omnia. Sed nonnullis placuit amovere Deum, et sine ipso adstruere, quae mira contingunt. Quem in laborem, audacem quidem, Darwin et Wallace incumbentes eo devenerunt, ut adstruerent migrationes huiusmodi ab animantibus iam inde fuisse susceptas, quando sensim et pedetentim de die in diem a rigidioribus regionibus in mites temperatasque descendebant; retro vestigia rerum referrent, ubi, veris adventu et aestatis, minus aestuosa, quae iampridem liquerant, loca requirerent. Sic quae Apennina iuga incolebant aves, autumno veniente coepta sunt linqui, Apuliae et utriusque Campaniae coeptae sunt frequentari planities; hieme autem altius et vehementius urgente, quae nunc sunt sub Tithreno mari et Siculo, et Ionio, tunc nondum pelago obruta loca, habitabant, et Africam usque tepidiorem petebant.

CONSTANTINI PISONI

CANDELARUM AD SACRA OPIFICIUM EXCELLENS, PRAEMIIS INSIGNE

ab anno MDCCCIII constitutum

Romae in Italia, Corso Vittorio Emanuele 127-129 et Via de' Sediari 1, 2, 3.

Vaticanam Basilicam instruit, quoties de Beatificatione aut Canonizatione sollemnè sit.

Clientes frequentissimi sunt in Urbe, in Italia et apud exteras gentes.

Ceterum huiusmodi candelae non solum ad decorem sed et ad decorem horum diuturnis, Ecclesiis ac familiis necessarias, sed pariter etiam cum salutem et utilitatem.

Pura
et lucida materia.

—

OPIFICII PISONI EXCELLENS
ROMAE, Via Orti Alibert 127-129

Ab omni orbe exportatur.

VARIA

«Stereocomparator»

Varren de la Rue gallus «stereoscopian» rerum astronomicarum in usum primus adhibuit; deinde plures physices doctores in id inventum, ut machinas ab eo fabricatas perferrent, ad imagines plenas magis nitidasque confecerunt. Recentior, Alfrich, Ienensis magister, huiusmodi novam invenit, quam «stereocomparator» nuncupavit, Max Wolf autem attentionem declaravit, quippe quae ad parvas stellae errantes photographice reddendas apta esset. Quibus «stereocomparator» constat, at resolutis et altero alteri pariter dispositis et binis oculis non tempore autem in laetitia segmenta, observantibus eo modo subiecta quo in communi stereoscopio utimur. Microscopis fulero prorsus firmo iunguntur, ac laminae quaeque ad photographias agendum parata nullo labore undique libera ex se atque soluta amovetur, dum cetera simul ambo confecti possunt in microscopio utriusque oculos. Itaque quod horum machinamentorum primum descripsimus efficit ut imagines binis oculorum retinis optime respondeant; altero observationis punctum deligitur. Haec ita Wolfe potestas fuit se maculis stellarum quae nebulae appellantur, et solis lunaeque defectui, et oculis effluvis constellationibus studendi; huiusmodi ex stereocomparatore nova inventa in caelestibus expectantur.

Musica organa ex portulaca

Miram quid apud Saxones pariter nunciatur ex portulaca fabricatum. Melases in urbe omnis generis ex hac materia musica organa conficiuntur, quae longe praestantiora lignis pra-

dicantur. Portulaca enim vi maximi sonitus praedita est, isque editur dulcis, plenus, stridore aut asperitate omnino carens. Quibus si addideris venditionis pretium minimum, haud difficile erit vaticinari novam hanc industrem artem prospera quam decet fortuna brevi tempore

Quidam faber

Flumen nuncupant, at, praesertim ab oboequiis, velle transire. Advenit oboequiis tum tarant, et in aquarum victura. Huiusmodi quidam, qui aquam, huiusmodi tympum, huiusmodi. Compescuit in franeo maturitatem, et socios quadrupedes custodibus, qui stabant ut pedites humero praetervaherent: — O vos — inquit — num fuisse quos flumen transirent abripuit? — At illi: — Procede, apertus, Domine mi; nam quotquot fecerit hic fluvius impetu abestulit, biduo semper, vel triduo ad summa a nobis reperti sunt. Laeto procedas igitur animo, nam biduo, aut triduo reperiemus et te.

Custos incorruptibilis

Fulica, portarum custos miles, vectigalibus exigendis circa induciae praefectus, Aroldum audit, qui ventus fatetur se habere in carro dimidiatum portum saginatum, quaeritque quid pro vectigali debeat aerario. Superciliosus Fulica, et gravem in rescientiam ostentans: — Si mortuus, quindecim da libellas, et ingredere urbem; si autem vivus, nec te, nec illum intrare sinam; constat lex; et, illuc unde venisti, redite. Sum vigil et custos incorruptibilis!

EPISTOLARUM COMMERCII

Sociis omnibus qui pro sua humanitate, in orientem annum ultro nobis laeta omnia obtulerunt gratias amplissimas ex animo habemus et reddimus.

omnis illis sociis tantum praemio tribuitur, novum praetor et subnotatorem procon- sultum; i. e. qui duos subnotatorem ad- versat, cum et adversat, qui ante sociis non erat.

Cl. v. Io. W., Neo-Eboracensis. — Quod E. H. superius dixi, loquor, et trium subnotatorem pretium remanet, tum scilicet, A. H. et G. Deinde non photographias tres, sed duas e nobis debebantur.

Cl. v. Io., Na., Mediolani. — Gaudet quod donum sit tibi probatum. A colligi tuo, quem socium habere honori meum scripta in commentariis nostri socii pro- curas, quaeso.

Cl. v. Ro., Linc., Caesariensis. — Ob- strepentes ranae in palude huiusmodi!

A. S.

LIBRI RECENSITI ACCEPERE

IOANNIS BAPTISTAE PRAEMIIA. Narratio de Ioanne Praemio, auctore, Praemio- nensi. — S. Benigni in Salerni ex Libreria Salesiana edente, MD.

Le Odi e gli Epodi di Q. Orazio Flacco. Commento ad uso delle scuole del Dr. Pietro Rasi. — Mediolani edid. Romus Sandron, 1902.

I concili XIII Sacerdotum Diocesis Aconensis Vota. — Carmen Iosiphi SOLA.

I. Rosa. Feminismo cristiano. — Romae ed. Italica Societas Catholicae doctrinae, 1901.

P. d. V.

Ita millenniis actum; assuetumque migrationibus huiusmodi genus omne. At ubi ex Gaditano freto irrupit Oceanus, dehiscens terris, quae inter Mauritaniam, Hispaniam, Libyam et Italiam sunt, ubi

*Pecium summa genus haesit ulmo,
Nota quae sedes fuerat columbis,
Et superiecto pavidae natarunt*

Aequore damae,

*Omne dum Proteus pecus egit altis
Vires montes;*

cum assuetas migrationibus terrestribus volucres loco terrarum undas invenissent, pennis erodere sese, et longe separatam undis recentibus Africam quassaverunt. Eadem circa redditum gesta sunt; atque ita migrationes huiusmodi non sapientia servatoris Numinis, non spontanea instinctu, sed casu obvenierunt; dein usque et habitu, quasi naturali quadam lege constituta, steterunt, atque migrationis annuae legem singulas avium species, omnes tantummodo servantes, vinxerunt. Quod si quis miror hocce viros illos videret, quae tot saeculorum millibus antea acciderunt, illi scilicet, quae monumentis nemo tradidit, quae nemo scivit ante eos; at graviore haec opinio firma argumento. Non enim me movet quodammodo hypothetice, quoniam de his rebus, evidenter facti moveret.

P. ALEXIS.

ANNALES

Transvaaliae res — Venezuelae dissolutio — Chilianae atque Argentinae gentis incerta pax — Novi anni auspicia.

Rochebry, Anglus vir nobilissimus optimeque sua de republica meritis, novam orationem Swansea in urbe habuit, qua, licet de Transvaaliae rebus tantum discerneret, Anglicis animadversionibus, easque nec paucas nec longe exaltavit, ita ut Times ipsam diarium ad hanc sententiam pervenerit, civium factioni frequentissime fore perquam optatum, ut gubernatibus in praesenti viris aliquis opponeretur patriae studio ingenioque vir satis dignus, qui eorum officium, ipsis abdicantibus feliciter esset resumpturus. Neque iniure quidem: praenunciant enim passim hodiernos administratos e munere recessuros, post novissimas praesertim clades, quae ultima ex Africa innotuere.

Kitchener enim ipse dux docuit inter primam Damant tribuni aciem, ad Tafelkop in Orange finibus, atque Boerorum cohortem comminatum proelium, indeque Anglos non sine clade discessisse: mox iterum sequenti die Dewet dux ad Twefontein locum Anglica castra quae centuriae quatuor posuerant inopinato incursum petiisse, superasse, militesque captivos duxisse.

Quibus plane cognitis gravior in dies Anglorum popularium animi ita commoventur, ut mirum non sit Rosebry verba grata plurimis insonasse, quae Transvaalianum bellum iusta pace esse concludendum suaserunt.

Ob ortam discordiam de ferro itinere Venezuelam inter et Caracas urbes, cuius de iuribus opifices inde, hinc Venezuelani magistratus de-

certabant, militari manu stationes occupatae sunt, atque commercium plane praepeditum. Atqui, cum illud ad sternendum iter Germanorum privata pecunia magna copia erogata fuisset, dictitabant diaria a Germanico Caesare Venezuelanis administris imperatum, ut copias removerent solumque iter relinquerent. Haec tamen quippe quae falso asserta Berolinenses protestati sunt: quamvis re vera constiterit bellicas naviculas duas a Germanis ad Venezuelana littora esse missas. Simul vero ingravescit in dies huius reipublicae conditio. Lucianus enim Mendoza Caratobo civitati praeses adlectus est; Antonius Fernandez autem et Lotosky, bellicae rei administris, in perduellium factionem contra Castro praesidem defecerunt; quibuscum Mattos quoque dux sese suasque copias iunxit.

Argentinorum contra atque Chilensium dissidia firma in pace componi visa sunt. Utriusque enim reipublicae legati sua subsignatione novum foedus probaverant, quo statutum fuit ut a regionibus finitimis, de quibus quaestio erat, utriusque copiae recederent, resque in statum quo ante iterum reducerentur. Cum vero addendum esset ut de earum regionum dominio deque viis per eas sternendis Anglicis arbitris sententia remitteretur, innovatae irae suspicionesque, utriusque ad bellica consilia reditus ita ut Argentinis administris iam datum negotium fuerit naves instruendi novasque conscribendi legiones.

Haec dum tristi fato parantur, apud omnes Europae atque Americae reges et imperatores et praesides orientis anni auguria renovata sunt in audientis solemnibus, inque litteris, quae inter maximi ponderis visa epistola Loubet Gallorum praesidis ad Russorum Caesarem, itemque responsio a Nicolao ipso data. Animadversiones pariter hinc inde excitatae ob orationem a Gallorum legato Romae habitam, unde plures intulere Galliam nihil in posterum esse obiecturam, si Itali locum aliquem Tripolitanae regionis tenuerint. Iam exitus acta probabit!

POPULICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS

In Austria coepae de summa expensarum disputationes. Dum haec habentur, Czatorycki princeps acriter protestatus est de iniuria Polonis adolescentibus in Germanicis scholis inlatis: eius in verba Berolinensis diaria vehementer animadverberunt.

In Bulgaria Karavelow administris eiusque sociis a munere recedentibus novum administrorum collegium est suffectum, cui Danew, vir notissimus, praest.

In Gallia post eloquentissimam Weldeckii praesidis orationem summa expensarum pro religione eroganda adprobata est: modo ad reliquas expensas examinandas gressus fuit.

In Germania de novo vectigali imponendo rogatio ad delectos ad rem legatos proposita.

In Italia grave fuit, cum ageretur quaestio de meridionalibus provinciis adiuvandis atque publice ope augendis a Ferri, socialistarum oratore, in eas provincias iniuriam fuisse dictam: orator censura captus ex aula discessit non sine tumultu suorum. De quibusdam vectigalibus minuendis lata insuper est lex. Nunc feriae indictae.

In Lusitania cum novae utriusque coetus sessiones resumerentur, regia oratio pacem cum exteris gentibus confirmavit, et Lusitanam coloniam in australi Africa inter flagrans bellum inviolatam mansisse.

In Serbia bellicarum rerum administer delectus est Basilius Antonic, apud Czerna-gorae principem suae gentis huc usque legatus.

SCRIBA.

LIBRORUM RECENSIO

Le favole di Fedro con commento e vocabolario del Dr ERMENEGILDO DE MICHELE. — Neapoli, ex off. Michaelis D'Auria, 1902.

Phaedri, Augusti liberti, fabulas Aesopianas velim adolescentum iugiter in manibus, iugiter ore versari, saepe familiaribus in colloquiis etiam recurrere; at velim pariter, ut, qui tali dant operam poetae, illo libro uterentur, quem eruditus vir Dr Hermenegildus De Michele conscripsit nuperrime. Quem quidem non inficior plurimos per commentatores insignes, — cur non dicam: omnes? — diu pervagatum optima elegisse e bonis, ut optimum conficeret opus erudiendis adolescentulis tradendum; at hic video virum magna laude celebrandum; non enim esclusis est optima e bonis eligere, quippe interdum favore rapimur, interdum amicitiae indulgemus, interdum suadenti indoli morem gerimus, vel non volentes, dumque optimum sequi credimus, sequimur nosmetipsos tantummodo. Plura in libro laudabilia sunt; non commemorem nitidos characteres, seu notas, fere dicam carentes omnino erroribus,

quos aut incuria fudit,

Aut humana parum cavit natura;

qui tamen dum praelo datur opus, nescio quo fato, irrepunt serpentino more, et fraude irrecutabili; dicam omne tulisse punctum commentarium, quod subest unienique fabulae, in quo nec *etymon*, nec animadversiones in dignioribus dicendi modis, nec *analysis*, neque comparationes cum similibus locis unquam desiderabis. Omnia subiciuntur opportuna, idonea, apta, clara, concinna; totusque liber is est, a quo fructum percipere possint egregium et magistri et tirones. Illi enim in brevi habent, quod per longas librorum ambages, neque tamen semper hinc, illinc haurirent; hi sub ipsa pagina, locoque sub ipso, quod ne quaerendum quidem putarent. Egregium sane opus est, quod spes erigit nostras, dum alia huiusmodi opera ab eodem cl. scriptore expectamus.

H. P.

AENIGMATA

I.

Nescio mutari: recte seu lecta retrorsus
Non cesso fauces urere saeva tuas.

II.

Est mihi rho duplex? Et robur findere par sum.
Est mihi rho simplex? Sedula claudo fores

F. PALATA.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatum interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus sortitus, gratis accipiet PETRI ANGELINI opus, cui titulus

DE POSTIS ET NUMERIS LATINIS.

Aenigmata an. IV, n. XXII proposita his respondent:

1) Cor-pus; 2) Testa-mentum.

Ex rite soluta miserunt:

Quint. Mirtillo della Valle: Th. Vignas Sch. Piar., Roma. — Ios. Wabner, Varsavia. — Prince. Gordon, Mancunia. — Ver. Carliato, Vicentia. — Honorius a Treppio. — Fr. Alkobelli S. I., Neapoli. — Eug. Scalo, Bormio. — G. Langenberg, Monasterio Guesph. — Lud. De Rubels, Iguria. — Ad. Skirypkowski, Swince. — Herm. Gini, Favrinis aguis. — Am. Robert, Mariaville. — Aug. Roberge, Chicoutimi. — Ad. Haza, Grybovia. — I. Saymatis, Optolokis. — Aug. Mager, Secau. — Petr. Garrone, Pessano ad Vercellas. — V. Hertel, Mendusia. — Car. Stegmüller, Sabaria. — G. Maurer.

Sortitus est praemium

AUGUSTUS ROBERGE,

ad quem missum est opus, cui titulus:

DE RECTA IUVENUM INSTITUTIONE
Oratio IOSEPHI DI GENNARO.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMA — Ex officina Pacis Phil. Cuggiani.